

23. kolovoza

Europski dan sjećanja na žrtve svih totalitarnih i autoritarnih režima

Europski dan sjećanja na žrtve svih totalitarnih i autoritarnih režima obilježava se 23. kolovoza kao spomendan i u Republici Hrvatskoj i europski je dan sjećanja na žrtve totalitarnih diktatura u Europi u 20. stoljeću.

Spomendan potječe od Praške deklaracije o zločinima komunizma (3. lipnja 2008.), koju je između ostalih predložio i potpisao Vaclav Havel i brojni članovi Europskog parlamenta. Podsjeća na pakt Hitlera i Staljina.

Dana 23. kolovoza 1939. godine potpisan je njemačko-sovjetski pakt o nenapadanju, poznat kao [Sporazum Molotov-Ribbentrop](#), kojim je postignut javni sporazum o nenapadanju i tajni sporazum o podjeli interesnih sfera u Istočnoj Europi. U slobodnom svijetu na taj dan organizirali su se prosvjedi pod nazivom Dan crne vrpce s ciljem upoznavanja svijeta o prikrivanju zločina.

Dana 23. rujna 2008. potpisana je izjava potpore od 409 članova Europskog parlamenta za uspostavu dana sjećanja^[1]. Potvrđen je točkom 15. Rezolucije Europskog parlamenta o europskoj savjesti i totalitarizmu od 2. travnja 2008. odlukom o proglašenju dana sjećanja na žrtve staljinizma i nacionalsocijalizma sa 533 glasova (44 protiv i 33 suzdržanih).^[2] U završnom dijelu Rezolucije pozvani su parlamenti i vlade svih država članica EU, država kandidatkinja za EU kao i zemalja povezanih s Europskom unijom, na usvajanje i provedbu te Rezolucije.

Parlamentarna skupština Vijeća Europe odlučno osuđuje teška kršenja ljudskih prava koja su počinili totalitarni komunistički režimi te izražava suosjećanje, razumijevanje i priznanje za žrtve tih zločina. Skupština vjeruje da žrtve zločina totalitarnih komunističkih režima koje su još žive, ili njihove obitelji, zaslužuju sućut, razumijevanje i priznavanje njihovih patnji i time Skupština poziva sve komunističke i post-komunističke stranke u svojim državama članicama, koje to još nisu učinile, da ponovno ocijene povijest komunizma i svoju vlastitu prošlost, da se jasno distanciraju od zločina totalitarnih komunističkih režima te da ih potpuno jasno osude.^[3]

Hrvatska

Obilježavanjem Europskog dana sjećanja na žrtve svih totalitarnih i autoritarnih režima, Hrvatska se pridružila većini zemalja članica EU u kojima se, na preporuku Europskog parlamenta, potiče na promišljanje osjetljivih i kompleksnih pitanja zajedničke povijesti i njezina očuvanja kako bi sljedeće generacije mogle iz nje učiti i graditi suživot na temeljima demokracije i uvažavanja temeljnih prava. Hrvatski državni sabor je 30. lipnja 2006. godine donio Deklaraciju o osudi zločina počinjenih

tijekom totalitarnog komunističkog poretka u Hrvatskoj 1945. - 1990. ("Narodne novine", 76/2006) u kojoj je navedeno da su totalitarni komunistički režimi bili, bez iznimke, označeni masovnim povredama ljudskih prava.

Europski je parlament u svojoj preporuci naglasio da svaka zemlja prilagodi vrijeme i način obilježavanja sjećanja na žrtve totalitarnih režima vlastitoj povijesti i tradiciji. Hrvatska se tako pridružila Estoniji, Latviji, Litvi, Sloveniji i Švedskoj obilježavanjem 23. kolovoza, Europskog dana sjećanja na žrtve totalitarnih i autoritarnih režima, dok osamnaest drugih članica obilježava 27. siječnja, Međunarodni dan sjećanja na žrtve holokausta.

Izvori

1. Tekst prijedloga Deklaracije Europskog parlamenta o danu sjećanja na žrtve staljinizma i nacizma 23.9.2008.
2. Prihvaćeni tekst Deklaracije Europskog parlamenta o danu sjećanja na žrtve staljinizma i nacizma 2.4.2009.
3. Poziv Matice hrvatske Hrvatskom saboru: Osuditi zločine komunizma, "Vijenac" br. 456, rujan 2011.

Pripremio:

Ivan Jaklin, glasnogovornik Udruge MACELJ 1945.

